6.10.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: HE 123/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Riippumattomalle toimielimelle, joka arvioi naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisia toimia ja niiden onnistumista sekä kehittämistarpeita on tarvetta. Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustamisella olisi monia myönteisiä vaikutuksia naisiin kohdistuvan väkivallan vastaiselle työlle. Riippumaton toimielin voi nostaa esiin naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisen kehittämiskohteita ja puutteita tehokkaasti, ja siten edistää niiden korjaamista. Lisäksi raportoijan tehtävä edistäisi kokonaisvaltaisen kuvan muodostamista naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja sen vastaisesta työstä Suomessa. Onkin positiivista, että raportoija tarkastelisi laajasti eri väkivallan muotoja. Naisiin kohdistuva väkivalta on moninainen ilmiö, ja väkivallan uhrien oikeuksien toteutumisen edistäminen on erittäin tärkeää ja siksi tehtävän perustaminen olisi merkityksellistä.

Kuten esityksessä todetaan Istanbulin sopimuksen 10 artiklan mukaisena yhteensovittamiselimenä toimii Suomessa sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE). Toimikunnasta on säädetty valtioneuvoston asetuksella naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnasta (1008/2016). Asetuksen mukaan toimikunta vastaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista sekä laatii sopimuksen toimeenpanosta suunnitelman, sovittaa yhteen Istanbulin sopimuksen 11 artiklassa tarkoitettua tietojen kokoamista sekä tarkastelee sen tuloksia ja tiedottaa niistä, pitää yhteyttä muissa maissa toimiviin, Istanbulin sopimuksen 10 artiklan nojalla asetettuihin tahoihin ja suorittaa muut valtioneuvoston sille antamat tehtävät.

Esityksessä todetaan, ettei esityksellä ole tarkoitus puuttua nykyisten viranomaisten toimivaltuuksiin ja tehtäviin vaan tavoitteena on, että raportoijan tehtävä täydentäisi olemassa olevia toimijoita ja viranomaisia. Siten NAPEn tehtävät pysyisivät ennallaan, eikä raportoijan tehtävän perustamisella ole vaikutusta näihin. Esityksessä todetaan, että arvioidessaan Istanbulin sopimuksen mukaisten tehtävien tarkoituksenmukaista hoitamista yhdenvertaisuusvaltuutetun olisi tärkeää ottaa huomioon myös se, miten NAPE toteuttaa vastaavia tehtäviä ja onko toiminnoissa tarpeetonta päällekkäisyyttä. On tärkeää, että raportoija ja NAPE pystyisivät tekemään hyvää yhteistyötä, jotta näiden toimijoiden työ ei ole päällekkäistä, vaan toisiaan täydentävää. Raportoijan aloittaessa toimintansa olisikin hyvä, että raportoija ja NAPE keskustelisivat tarkemmin tehtävistään ja yhteistyöstä mm. päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on tuonut aiemmin esiin lausunnossaan oikeusministeriölle, että STM suhtautuu varauksella raportoijan esitettyyn sijoituspaikkaan. STM toi esiin tuolloin, että sijoituspaikkaa olisi syytä arvioida vielä uudelleen. Esityksen mukaan sijoituspaikkaa ei ole arvioitu uudelleen, mutta perusteluja on tarkennettu. On joka tapauksessa toivottavaa, että naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävät tulevat käytännössä muodostumaan ilmiön ja tehtävän omista lähtökohdista käsin, eivätkä ainoastaan rinnasteisena ihmiskaupparaportoijan tehtävälle. Naisiin kohdistuva väkivalta laaja-alaisena, sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvänä sekä vahvasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään kytkeytyvänä, joskin hyvin poikkihallinnollisena kysymyksenä tulee huomioida raportoijan tehtäväkentässä.

Erityisasiantuntija Minna Viuhko
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM

Johtaja Tanja Auvinen
Tasa-arvoyksikkö/Työ- ja tasa-arvo-osasto, STM